

1923-12-11

FACTS

Document type:
Letter draft

Language:
Dansk

Sender's location:
Nice (Frankrig)

Mentioned people:
Paul Gauguin
Jean-François Raffaëlli
Henri Toulouse-Lautrec
Ane Kirstine Willumsen
Edith Willumsen
Hans Willumsen
Juliette Willumsen

Mentioned locations:
New York, USA
Córdoba, Spanien
Paris, Frankrig
Jurabjergene
Savoyen

Archive:
J.F. Willumsens Museum
Arkivkasse: A/II/6 - PQ

Mentioned exhibitions:
1923-10-? - 1923-10-?, Willumsen
Udstillingen (Den Frie Udstilling, 1923)

Salon de Champs-Élysées
Salon de Champ-de-Mars

TRANSCRIPTION

3 Place Charles Felix. Niçe. France. (A·M)
11 Dec 1923.

Kære Carl. V. Petersen.

Det har interesseret mig meget at læse Deres Afhandling i "Tilskueren". Hvor kunde det vel være anderledes. Udstillingen var ganske vist righoldig, men ikke fyldig nok. Jeg troer at hvis alt hvad jeg har lavet blev udstillet samlet, vilde det blive en dobbelt saa stor Udstilling. Der var mange Billeder, der manglede og i Villaen i Hellerup og her i Nizza har jeg Skufferne fulde af Tegninger. Men Udstillingen viste de store Facer af min Produktion, og det var jo nok.

De har vist megen Ret i at inddele min Virksomhed i to Perioder med et Snit ved Aarhundredskiftet med ¹⁾ Kampen for Formen, ²⁾ Kampen for Indholdet.

Jeg selv føler ikke en saa stor Modsætning; thi i alle Aldre har jeg søgt at give "Skønheden" og naar jeg var træt og trængte til at hvile mig, dens Modsætning "Barokken" – eller "Karakteren" som vi hellere skal kalde denne Modsætning.

Dog det som foraarsagede Omvæltningen ved 1900 var ikke at jeg fra en New York'er Skyskraber saa "Skyer over Høje".

Glæde over Rigdommen i Naturen havde jeg allerede kendt i Jura og Savoyen i 1891. Senere skal jeg fortælle Dem Grunden.

Der er nogle smaa Berigtigelser at gøre og som jeg skal tage i den Rækkefølge hvor i de kommer:

Det var i 1888 i København da jeg malede "Kongesønnens Bryllup" og vistnok ogsaa "Loke og Sigyn" at jeg følte mig ækel, jeg fik bogstavelig Kvalme, ved at arbejde med dette mørke, tunge Clair-obscur Maleri, der for mig og for Kunsten, var jeg sikker paa, havde sagt sidste Ord. Jeg trængte til Friskhed, Lys og rent Luft. Jeg rejste ud til Paris i Efteraaret 1888. Min maleriske Gennembrud skete dog ikke i Paris, hvor der var ligesaa mørkt og tungt som hjemme. Saa dog Raffaëlli og kopierede Billedet i Luxembourg Saml. Det var i Spanien i Cordova i Marts 1889, at jeg saa de Farver og det Lys, der blev bestemmende for mine nye Bestræbelser.

I 1893 3 Arbejder paa Salonen. Det var paa Salon des Independents. I 1889 havde jeg "Le Lavoir" paa den store Salon i Champs Elyssées. I 1890 var "Parra i Granada" og "Gade i Alora" udstillede paa Salon Champ de Mars.

1890 giftede jeg mig første Gang. og bosatte mig i Paris. Som Modsætning til Clair-obscur Maleriet faldt jeg over i Silhouet Maleriet. I dette bevarer Farven sin Renhed, sin Styrke og Friskhed. Jeg interesserede mig derfor for det kinesiske Maleri, ikke for japanesisk som jeg ikke kunde og ikke kan lide. Omtrent samtidig fik jeg Øjet aabent for den ægyptiske Kunst, der paa engang er Silhouet Maleri og har plastisk

Form. Den er skulpteret Maleri. Jeg gaar saa overtil til Keramiken der ogsaa er skulpteret Maleri, eller malet Skulptur. Ved Keramiken var det væsentlig Farven der interesserede mig. Dens Farve er Farven i højeste Potens, sat paa en Form der har sit fulde Volumen.

den samtidige Pariser Kunst paavirkede mig ikke saa meget, som man i Almindelighed troer. Da jeg i 1890 i Pont-Aven malede mine Bretagne Koner, havde jeg af Gauguin kun set et ubetydeligt Lithografi. Det var tværtimod G. som først havde set mine Bretagne Koner, og jeg [er] absolut overbevist om at Gauguin, har lært noget af mig. "Montagnes-Russes" er malt før mit Bekendtskab med G.^x og der er maaske et Par Linjer i den gaaende Cokottes Arm, der er inspirerede af G. Men Aanden er da ikke G.

Toulouse-Lautrec's Malerier har aldrig set og Lithografier saa jeg første Gang ved 1903 cirka. saa med denne udmærkede Kunstner har jeg [intet] at gøre. Ligheden er tilfældig.

Mit første Gennembrud kom altsaa i Spanien i 1889

fra det gik Udviklingen gennem Experimenter til c 1897. Af den udenlandske Kunst, der bestod af mange indbyrdes modsatte Retninger lærte jeg Retten til at være mig selv. Den danske Kunst havde været ensidig, og den havde kun en Retning fremad, den naturalistisk der slet ikke passede mig.

Vi er nu kommet til noget før 1900, og jeg skal forsøge at forklare Dem hvad det var der laa til Grund for den store Omvæltning.

Mit Barndoms hjem var ikke hyggeligt Min Barndom ikke lykkelig. Min Fader behandlede mig nærmest som om han ikke var min Fader (Det var han dog alligevel) Da jeg giftede mig første Gang blev mit Ægteskab ikke lykkeligt. Min Kunst gjorde mig til en foragtet Person, en Paria. Jeg var et meget ulykkeligt Menneske gennem Periode N° 1.

Men kommer der to Begivenheder der bouleverserer fuldstændig mit Sjæleliv. Den ene var min Moders Død i 1899. Jeg holdt meget af min Moder.

Den anden var mit Møde med Edith Wessel i 1897. Voldsom og uimodstaaelig som en Naturkraft var min Følelse for hende. Min Kærlighed til hende var ophøjet, den store Eros, som Grækerne vist kaldte den. Jeg troer at kun meget faa Mennesker har kendt noget lignende. Jeg skal ikke gaa i Detaljer. Men ved min Kærlighed til hende fik en Række Begreber Liv som jeg før kun havde kendt som Ord: Det Ædle, det Skønne, det Gode. Jeg blev for første Gang i mit Liv virkelig Lykkelig. De kan nok forstaa at de to Begivenheder for en Tid medførte oprivende Sjæletilstande og at de maa have haft en stor Indflydelse paa min Kunst. De kan se det paa Motiverne. "Gravmonument" og "Askeurne", "En Moders Syn"

"Moder og Datter i tre Alderstrin", "En Bjærgbestigerske".

Saadanne Motiver kan ikke løses saa de virker sympatisk deltagende paa

Beskueren uden at Formen bliver Skøn. Og Skønheden er fra den Tid af bleven mig et Maal. Men Skønheden kan have saa mange Iklædninger, og det synes at være vanskeligt for de fleste at faa Øje paa den.

3 Place Charles Felix. Nice. France. (A.M.)
11 Dec 1923.

Kære Carl. V. Petersen.

Det har interesseret mig meget at læse Deres
Afhandling i "Tilskueren". Hvor kunde det vel
være anderledes. Udstillingen var ganske
vist righoldig, men ikke fylde nok. Jeg troer
at hvis alt hvad jeg har lavet blev udstillet
samlet, vilde det blive en dobbelt saa stor Udstil-
ling. Der var mange Billeder der ~~vi~~ manglede
og i Villaen i Hellerup og her i Nizza har jeg Skuf-
terne fulde af Tegninger. Men Udstillingen
~~gav~~ viste de store Facer af min Produktion,
og det var jo nok.

De har vist megen Ret i at ^{inddele} min Virksomhed
i to Perioder med et snit ved Aarhundredskiftet
med 1) Kampen for Formen, 2) Kampen for Indholdet.
Jeg selv føler ikke kunstnerisk en saa stor Modset-
ning; thi i alle Aldre har jeg søgt at give Skøn-
heden og naar jeg var træt og trængte til at hvile
mig, dens Modsetning "Barakken". eller "Ravak-
teren" som vi ~~skulle~~ hellere skal kalde denne "Modset-
ning".

Dag det som Forarsagede Omvæltningen ved
1900 var ikke at jeg fra en New York'er Sky ~~sked~~
skraber saa "Himmel og Jager", ~~der~~ og "Bjerge"
Skyer over Høje

den danske Maler Bechthold. Glæde over Rys-
men i Naturen havde jeg allerede kendt i Pisa
og Savoyen i 1891. Og Giovanni Segni skæ-
ler jeg ~~hans~~ fortælle Dem Grunden.

Der er nogle smaa Beretninger at gøre og
som jeg skæler tage i Rækkefølge her i de Kommer.

Det var i 1888 i København at jeg malede

~~den~~ "Kongens Bryllup" og vistnok ogsaa

"Løke og Siger" at jeg fælte mig ahal, ~~af~~ jeg

"Eik bogstavelig Hvalme, ved at arbejde med dette

mørke, tunge Clair-obscure Maleri, der ~~stod~~ jeg

havde sagt sigte Ord. Jeg trængte til Friskhed

af det dybe og ~~gule~~ dult. Jeg rejste ud

til Min ~~gammel~~ maleriske Gennembrud sket

dog ikke i Paris, hvor jeg ~~gik~~ blev der var Ligasaa

mørkt og tungt som hjemme. Saa dog Raffaelli og

Papiere Billedet paa Luxembourg Saml. Det var

i Spanien i Cordova i Marti 1889. at jeg saa det

og ~~den~~ Farver og det dyp, der ~~gik~~ blev Besten

menne for mine nye Beendelser.

I 1893 3 Arbejder paa Valmen. Dog var paa Salon

des Independents. I 1889 havde jeg "Le Lavon"

paa den stor Salon i Champs Elysees. I 1890 var

"Parra i Granada" og "Gade i Roma" udstillede paa

Salon Champ de Mars.

I 1890 begynde jeg mig første Gang. ~~Det~~ og besatte

mig i Paris. Som Modsatning til Clair-obscure

Maleriet ~~af~~ jeg fælte mig over i Silhouet Maleri.

I det ~~hvor~~ bevarede Farven sin Renhed sin Stykke,

og Friskhed. Jeg interesserede mig derfor for

det ~~ikke~~ kinderske Maleri, ikke for japanesisk

men jeg ikke kunde og ikke kan lide p. ~~det~~ Om

trængt samtidig fik jeg Ojet aabent for den æg-

tiske Kunst, der paa engang er Silhouet-maleri

og har plastisk Form. Den er skulpteret Maleri

~~hvor~~ jeg ogsaa er skulpteret

til Reramtien der ogsaa er skulpteret

Maleri, eller malet Skulptur. Ved Reramtien

var det ~~var~~ Farven der interesserede mig.

~~Det~~ Maleri ~~hvor~~ Farven er Farven

Rejste Lotens, sat paa den Form der har sit

fulde Volumen.

Det var ikke ~~den~~ den samtlige Kunst paa

vi havde mig ikke saa meget som man i Remindelig

troor. Da jeg i 1890 rejste til Bretagne malede mine

Bretagne Koner havde jeg ~~den~~ saadanne Malerier af

Gauguin kun set et ubetydeligt Litterat. Det var

hvertimod G. som først havde set mine Bretagne Koner,

og jeg absolut overbevist om at Gauguin had Carl

og noget af mig. Montagnes-Russes er malt

mit Behandling med G. og der er maaske et Par

Linger i den gaende Colletes Arm, der er inspirerede

af G. Men anden er da ikke G.

Toulouse-Lautree's Malerier, ^{har aldrig set.} og Lithografier saa
jeg første Gang ved 1903 cirkei. saa med denne
udmærkede Kunstner har jeg at gøre. Ligheden
er tilføddig, ~~med dem~~.

er tilføddes, hver sin
Mit første Gennembrud kom allerede i Spanien 1889
deltog ved det fra den gik udviklingen gennem Expe-
rimentet til c 1897. ~~At~~ den udenlandske
Kunst, der bestod af mange indbyrdes mod-
satte Retninger lærte jeg Røttene til at være mig
selv. ~~At~~ Den danske Kunst havde på denne tid
havde jeg kun fået en Tørrebetning været en
sidig, og den havde kun en Betning fremad,
den ~~Konkrete~~^{Sat} der ikke all passede mig.

den forog
de naturligste

Vi er nu kommet til noget for 1900, og jeg skal
forsøge at forklare Dem hvad der skete det var der
en hændelse som laa til Grund for den store
Omvæltning.
Mit Barndoms hjem var ikke hyggeligt. Min Faders
Behandelse mig meget i nærmest som om han ikke
var min Fader (Det var han dog alligevel). Da jeg
giftede mig blev jeg ikke lykkelig. Min Fader
blev mit Agteskab ikke lykkeligt. Min Kunst
blev min Kunst ikke en glæde mig til en foragtet
Person, en Paria. Min Ungdom var meget ulykkelig
Jeg var meget ulykkelig Monneske gennem Afstik
Periode No. 1. Men
den to Beviendheden der boulevard

Periode No 1. Men
Men kommer der to Begivenheder der Boulevensen-
fuldstændig mit Spilleliv. Den første var min
moders Død i 1899, jeg havde meget af min Moder.

Lukkelig.
De kan nok forestaa at ~~tenne~~ opnirvende M. Men
~~Tilstande af de to Begivenheder~~ medførte oprivende Spøjs-
tilstande (for en Tid) og ~~og~~ at de maa have
haft en stor Indflydelse paa min Kunst. ~~At~~
~~M. H.~~ De kan se det paa Motiverne. Enav.
monumentære og "Ashurne" i "Moders Syn".
Moder og Datter; "Tre Alderstier" i "Bjergbestigeren".
Saa de virker paa Beskuer-
den med dybt Følelse uden
at Formen bliver Skøn. Og Skønheden
er fra da af
bleven mig et Maal.
Men Skønheden kan komme frem
længst - saa mange af os have saa mange
Former I plejdninger, og det synes at være vanskeligt
for de Fleste Nordboer at faa Oje
paa den i min Ting.